

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

*9WOAH VISION PAPER

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY ÉS ÁLLATJÓLÉT: A FENNTARTHATÓ ÁLLATTENYÉSZTÉS SAROKKÖVEI

World Organisation
for Animal Health
Founded in 1924

BEVEZETÉS

A szárazföldi állattenyésztés ősrégi gyakorlat – társadalmi és kulturális örökség, sőt sok közösség számára életforma. Számos gazdasági előnnyel és környezetvédelmi szolgáltatással járul hozzá, és segít a világ növekvő népességének élelmezésében. Az akvakultúra egy újabb, virágzó ágazat, amely jelenleg a világ állati eredetű fehérjéjének több, mint felét biztosítja [1]. Napjainkban mind a szárazföldi, mind a víziállat-tenyésztők számos aggodalommal és kritikával szembesülnek az üvegházhatást okozó gázok kibocsátására, a környezetkárosodásra, a vadonélő populációkra és tágabb értelemben a biológiai sokféleségre, valamint az állatjólétre és a globális egészségre gyakorolt hatásuk miatt.

A gazdálkodási gyakorlatoknak fejlődniük kell ezen aggályok kezelése és az ágazat értékének megőrzése érdekében: ebben az összefüggésben **az állatok egészségét és jólétét az ágazat fenntarthatóságához kulcsfontosságú tényezőnek kell tekinteni.**

Az állategészségügy és állatjólét elengedhetetlen eleme a szárazföldi és vízi állattartási rendszerek fenntartásának, amelyek a globális élelmezésbiztonság kulcsfontosságú eszközei.

Definíció

Ebben a dokumentumban az állattenyésztés az állatok tenyésztését és tartását jelenti olyan termékek előállítására érdekében, mint a hús, a tej, a tojás és a gyapjú. Magában foglalja mind a szárazföldi gazdálkodást (szarvasmarha, kiskérődzők, sertés, baromfi), mind az akvakultúrát (uszonyos halak és kagylók), bár előfordulhat, hogy egyes pontok nem vonatkoznak minden ágazatra.

Az állattenyésztés fenntarthatósága: a globális kihívások középpontjában

A szárazföldi és vízi állattenyésztés gazdálkodók és iparági szereplők milliárdjainak jelenti napi munkáját és fő bevételi forrását. Alapvetően hozzájárul az élelmezésbiztonság fenntartásához és a táplálkozáshoz, különösen azokban a régiókban, ahol kevés a szántóterület a növények számára. Ezen kívül az állattenyésztésnek számos területen jut szerep a társadalomban: ruházkodás, talajerő-utánpótlás, építőanyag, pénzmegtakarítás, igaerő biztosítása mellett jelentősen hozzájárul számos ország és régió gazdasági fenntarthatóságához. Az állattenyésztés az ősi kultúra részét jelenti a világ számos nomád népének és közösségének. Így nem csupán egy láncszem a termelési láncban, hanem egy egész társadalmi-kulturális örökség, amelyet értékelni és éltetni kell.

A termeléstől függetlenül azonban ez az ágazat egyre több vizsgálódás tárgya, olyan felmerülő jogos indokok kapcsán, mint a tevékenységhez kapcsolódó környezetkárosítás, vagy az állattenyésztési körülményekkel kapcsolatos növekvő társadalmi és fogyasztói aggodalmak. Egészségügyi vonatkozásai is vannak: elsősorban az antimikrobiális szerek állatoknál történő helytelen és néha túlzott használata, valamint a betegségek emberekre, vadonélő állatokra és más háziállatokra való lehetséges átvitele. Ennek ellenére az állattenyésztési ágazat sokszínű, és a gyakorlatok és hatások nagyon eltérőek.

Az állattenyésztési ágazat központi szerepet játszik számos globális kérdésben, beleértve az élelmezésbiztonságot és élelmiszerbiztonságot, a globális egészségügyet, a vidék ellenálló képességét, állatok és állati termékek kereskedelmét, vadonélő állatokból származó tápanyagokat, üvegházhatásúgáz-kibocsátást, vízkészlet-gazdálkodást, szennyvízkezelést és az állati genetika megőrzését.

A szárazföldi és víziállatok optimális, kíméletes és környezetbarát használatának jelentősége egyre nő, miközben különböző veszteségek érik közvetlenül az állatokat, a gazdákat és a fogyasztókat, közvetve pedig a társadalom egészét. Az állattenyésztési gyakorlatoknak úgy kell fejlődniük, hogy az aktuális aggodalmakra választ adjanak, miközben továbbra is előnyöket biztosítanak az egész közösség számára. Ennek az összetett feladatnak számos tényezőt kell figyelembe vennie, különösen a környezeti kockázatokat, a társadalmi elvárásokat, a gazdasági korlátokat, valamint az állatokat, az embereket és a környezetet fenyegető, változó egészségügyi veszélyeket. Mivel az állatbetegségek és a rossz tartási körülmények továbbra is számos, szélesebb körű következménnyel járó termelési veszteség okozói, feltétlenül figyelembe kell venni az állategészségügy és állatjólét hozzájárulását [2] a fenntarthatóbb szárazföldi és víziállat-gazdálkodási gyakorlatokhoz.

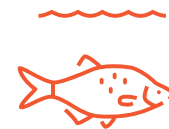
A szárazföldi
haszonállatok

1,7

milliárd
ember

a kisüzemi halászat,
valamint akvakultúra

800

millió
ember

jövedelmét és megélhetését biztosítja.

Az állategészségügy és állatjólét hozzájárulása a fenntartható gazdálkodáshoz

Becslések szerint 2050-re 20%-kal több állati fehérjére lesz szükség a világ növekvő népességének táplálásához [5]. E kereslet kielégítéséhez növelni kell a szárazföldi és vízi állatállományt, különösen az alacsony és közepes jövedelmű országokban, ahol a fogyasztói szokások megváltoznak, és az étrendbe több állati eredetű élelmiszert foglalnak bele, kombinálva ezt egyes országokban az alternatív fehérjeforrások, például a szintetikus vagy sejtalapú húsok fokozott termelésével.

Az állattenyésztésben és az állategészségügyben érdekelt feleknek közösen javítaniuk kell az állatbetegségek terjedésének előrejelzésére, megelőzésére és ellenőrzésére irányuló gyakorlataikat az állati fehérjetermelés szükséges szintjének biztosítása érdekében. Ez kihívást jelent az éghajlatváltozással összefüggésben, amely számos betegség, különösen a vektorok által terjesztett betegségek, például a kéknyelv-betegség, a bőrcsomósodáskór és más, az állatok szezonális vándorlása által befolyásolt betegségek - a madárinfluenza jó példa erre - járványtanában és terjedésében okoz szezonális eltéréseket és a kórokozók továbbfejlődését. A vízi környezetben még a kis változások, mint például a víz hőmérsékletének emelkedése is befolyásolhatják a betegségek kialakulását.

Az Állategészségügyi Világszervezet (WOAH) úgy véli, hogy a kulcsfontosságú állat-egészségügyi és állatjóléti elveket magában foglaló, józan és kíméletes állattenyésztési rendszerek kialakítása az előfeltétele az olyan fenntartható gyakorlatok elérésének, amelyek kielégítik az állatok tenyésztéséhez kapcsolódó élelmezési, megélhetési és társadalmi-gazdasági értelemben vett jóléti szükségleteket, a negatív környezeti és egészségügyi hatások minimalizálása mellett.

A jobb állategészségügy közvetlen előnyökkel jár a gazdálkodók számára. Csökkenti az elhullások számát, megőrzi a gazdaságok tőkéjét, és lehetővé teszi a jobb gazdálkodási feltételekbe és a technológiai innovációba történő beruházásokat. Csökkenti továbbá az állattenyésztés környezeti hatását [6], függetlenül az adott ország jövedelmi szintjétől.

Kimutatták például, hogy a sertések reprodukciós és légzőszervi szindrómája elterjedtségének 60%-ról 10%-ra történő csökkentése 22,5%-kal, míg a ragadós száj- és körömfájás előfordulásának 45%-ról 5%-ra történő csökkentése a húsmarhákban 9,11%-kal csökkenthetné az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának intenzitását [7].

Az egészséges haszonállatok megalapozzák a termelékenységet, a vidék megélhetését s a társadalmi-gazdasági fejlődést

Az egészséges és jól gondozott állatok gyorsabban nőnek, jobb minőségű termékeket adnak (pl. húst, tejet vagy tojást), jobban hasznosítják a takarmányt, és jobb reprodukciós teljesítményt nyújtanak, ami nagyobb termelékenységhez vezet. Bizonyos állatbetegségek, mint például az afrikai sertéspestis, a ragadós száj- és körömfájás és a lazacok fertőző vérszegénysége pusztító hatással lehet a termelési tevékenységre. Becslések szerint globálisan a szárazföldi állattenyésztés mintegy 20%-a vész el betegségek miatt, ami veszélyezteti az állati eredetű élelmiszerek előállításának gazdasági fenntarthatóságát és emberek milliósainak megélhetését szerte a világon, különösen a vidéki területeken. Világszerte 1,7 milliárd ember megélhetése függ közvetlenül az állatállománytól, és az állattenyésztési ágazatban foglalkoztatottak 70%-a nő [3]. Ezenkívül 800 millió ember megélhetése függ a kisüzemi halászatától és akvakultúrájától [4], és a vízi ágazatban dolgozók 50%-a nő [8]. A nők gyakran birtokolnak kiskérődzőket vagy baromfit, elvéve halastavakat, amelyeket könnyebb megszerezni, mint más fizikai és pénzügyi eszközöket [9]. A haszonállatok olyan jövedelemforrást jelentenek, amely segít fedezni bizonyos háztartási kiadásokat, például a gyermekek iskolai díját vagy orvosi költségeit, és kulcsfontosságúak az önrendelkezés szempontjából is.

Tágabb értelemben az egészséges és jól kezelt haszonállatok gyakran előfeltételei a helyi, regionális és nemzetközi piacokhoz való hozzáférésnek, növelve a kereskedelmi és gazdasági növekedési lehetőségeket.

A betegségkezelés és a helyes állatjóléti gyakorlatok javítják az állattenyésztés teljesítményét, ami elengedhetetlen az állati fehérje iránti növekvő globális kereslet kielégítéséhez, a szegénység enyhítéséhez és a nemek közötti egyenlőség előmozdításához azok számára, akiknek megélhetése a gazdálkodástól függ. Az eredményes, költséghatékony és méltányos állat-egészségügyi szolgáltatásokhoz és gyakorlatokhoz való hozzáférés létfontosságú. Támogatja a betegségek jobb felügyeletét és ellenőrzését, valamint az állatjólétet. Emellett az állat-egészségügyi és állatjóléti előírásoknak való megfelelés elengedhetetlen a tisztességes kereskedelmi gyakorlatok biztosításához és a szükségtelen akadályok csökkentéséhez.

Az egészséges haszonállatok mindenki számára egészségesebb jövőt jelentenek

A haszonállatok fontos forrásai a kiváló minőségű fehérjéknek és tápanyagoknak, amelyek nem állnak rendelkezésre a növényi alapú élelmiszerekből. Sok országban az élelmiszer-ellátás bizonytalansága és az alultápláltság továbbra is felügyelhetetlen szenvedést okoz. Valójában 828 millió ember tér aludni éhesen minden este [12]. A közvetlen veszteségeken túl a betegségek befolyásolhatják, hogy feldolgozzák-e az állati termékeket, és azt hogyan teszik. Az élelmezésbiztonságot aknázzák alá azzal, hogy rontják a minőségi termékek elérhetőségét és megdrágítják azokat.

Az egészséges állatok kevésbé valószínű, hogy olyan kórokozókat hordoznak és terjesztenek, amelyek megbetegíthetik a fogyasztókat, vagy olyan betegségeket terjeszhetnek, amelyek hatással lehetnek az emberi populációkra, a vadonélő állatokra vagy a környezetre. Az állategészségügy szorosan kapcsolódik az emberek és az ökoszisztémák egészségéhez. Az elmúlt évtizedekben a jelentősebb határokon átvélő állatbetegségek megjelenésének és ismétlődő kitörésének száma növekedést mutatott. A madárinfluenza-helyzet például komoly aggodalomra ad okot, mivel az elmúlt hónapokban egyre több tovagyrúzó esetet figyeltek meg a vadonélő állatokban, köztük az emlősökben, ami az emberre történő átvitel nagyobb kockázatához vezet. Ezenkívül egyes víziállat-betegségek a gazdaságok között a vízrendszeren keresztül is terjedhetnek, és átadhatók a helyi vadonélő populációknak is, ami pusztító lehet a helyi fogyasztásra szánt állati fehérjét termelő területek számára.

Egy másik növekvő globális egészségügyi fenyegetés az antimikrobiális rezisztencia terjedése. Az antimikrobiális szerek felelősségteljes használata mind a szárazföldi, mind a vízi haszonállatokban elengedhetetlen e probléma leküzdéséhez, a stabil és termelékeny mezőgazdasági ágazat fenntartásához és a globális egészség védelméhez.

5-ből 3

újonnan megjelenő emberi fertőző betegség állati eredetű.

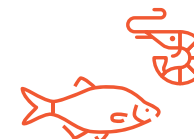
A tenyésztett állatok egészségének jobb kezelése szerves része a „One Health” megközelítésnek, amelynek célja az emberek, állatok és a környezet egészségének optimalizálása. Az állatbetegségek elleni védekezés kiemelten hat a hal-, hús-, tej- és tojástermelésre, mivel hozzájárul a közösségek folyamatos és biztonságos élelmiszer-ellátásához. Az állategészségügybe és állatjólétbe történő beruházás - például olyan betegségmegelőzési intézkedések, mint a vakcinázás és a biológiai biztonság megteremtése - nemcsak az állatpopulációkat elpusztító betegségek kitörésének megelőzésében segít, hanem csökkenti a zoonózisok és a közegészségügyi válságok kockázatát, és ezáltal az antimikrobiális szerek használatának szükségességét.

A hús- és tejtermékek iránti globális kereslet várhatóan

52%-kal
illetve
40%-kal

fog nőni 2050-re a 2012-es bázishoz viszonyítva, ha az eddigi átlagos trendet vetítjük előre.

A víziállat-termékek iránti kereslet az előrejelzések szerint legalább

40%-kal

bővül 2030-ra 2021-hez képest.

Az egészséges haszonállatoknak kisebb a környezeti lábnyoma

Az állattenyésztést néha leegyszerűsítve egy olyan ágazatnak tekintik, ami csak feléli a termőföld- és vízkészleteket, egyre több és több földet vesz el a takarmánytermeléshez, amit jobb lenne az emberi élelmiszer megtermelésére és a vadállatok élőhelyének fenntartására fordítani. Az intenzív állattenyésztés és annak környezeti hatásai (mint például a nitrátkibocsátás és az erdőirtás azért, hogy több legelő és takarmánytermelő terület legyen) különös aggodalomra adnak okot. A jobb állategészségügy itt is szerepet játszhat. Míg számos tényező, például a takarmányminőség és a genetika befolyásolja a termelékenységet, az állatbetegségek csökkenthetik is azt, így megnövelhetik az adott hozam eléréséhez szükséges erőforrásokat: több állatot nevelnek ugyanazon termelési szint elérése érdekében, ami végső soron több földet és vizet használ, több hulladékot termel és több üvegházhatású gázt bocsát ki, hozzájárulva az éghajlatváltozáshoz.

Az állatállomány legeltetésére használt földterület nagy része nem alkalmas közvetlenül növénytermesztésre. A szarvasmarhával hasznosított 2 milliárd hektár gyepterületből 1,3 milliárd hektár nem állítható át szántóvá különböző korlátozó tényezők miatt, úgy, mint meredek terep vagy minimális termőréteg megléte. Ezeket a területeket akkor használjuk optimálisan, ha élelmiszertermelő állatokat, így különösen kérődzőket: szarvasmarhát, bivalyt, juhokat és kecskét tartunk a területen.

A haszonállatok betegségei hatással lehetnek a tágabb ökoszisztémára és a vadon élő állatokra is, beleértve néhány védett fajt is. 2017-ben Mongóliában kitört a kiskérődzők pestise, ami átterjedt a tatárantilopokra, megölve e ritka és kritikusan veszélyeztetett faj több mint 10%-át. A közelmúltban, 2023-ban a madárinfluenza először érte el az Antarktiszt, és okozott tömeges fókuszulást, és fokozódó aggodalmat, hogy végül nem tudnak megvédeni olyan elszigetelt pingvinpopulációkat, amik ilyen hatásnak sosem voltak kitéve.

Más szempontból pozitívum, hogy az állattenyésztés segíthet fenntartani a talaj egészségét és termékenységét, a növényi magvak távolabbi területekre való átvitelét és számos más fontos ökoszisztéma-szolgáltatást a szárazföldi és hegyvidéki területeken, amelyek a világ szárazföldi felületének több mint 40%-át fedik le, és nem alkalmasak növénytermesztésre. Ebben a zord környezetben gyakran az állattenyésztés az egyetlen módja annak, hogy a természeti erőforrásokat fenntartható módon élelmiszerré, rosttá és vonóerővé alakítsák a helyi közösségek számára.

Míg az állattenyésztés környezeti és éghajlatváltozási hatásait széles körben megvitatják és kommunikálják, a környezet degradációja és az éghajlatváltozás is hatással van a haszonállatok egészségére, valamint a levegő- és víz hőmérséklet emelkedése miatt a szárazföldi és vízi állatok betegségeinek eloszlására és előfordulására. Ebben az összefüggésben az egészséges állatok gyakran ellenállóbbak az éghajlattal kapcsolatos stresszorokkal és betegségekkel szemben.

A mezőgazdasági termelők állat-egészségügyi szolgáltatásokhoz, valamint a legjobb állattenyésztési és állat-egészségügyi gyakorlatokhoz való hozzáférése javítja a gazdálkodási rendszerek fenntarthatóságát, és optimalizálja a takarmány- és erőforrás-gazdálkodást, ezáltal korlátozva az állattenyésztés környezeti lábnyomát. Az egészséges és helyesen gondozott állatokon alapuló, klímatudatos gazdálkodási rendszerek segíthetnek az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésében és a későbbi változásokhoz való alkalmazkodásban.

A vízi környezetben a környezeti fenntarthatóság magában foglalja a kórokozók vadon élő és haszonállatok közötti cseréjének lehetőségét. Bár a kórokozók gyakran vadon élő populációknak való kitettség révén kerülnek be a gazdaságokba, a gazdálkodási körülmények növelhetik a fertőzési nyomást, és kockázatot jelenthetnek a helyi vadon élő populációkra. A vadon élő halak kórokozóinak való kitettség valószínűségének biológiai kirekesztés révén történő csökkentése környezeti költségekkel jár. A vízkészletek ilyen elszigetelésre való fokozott felhasználását egyensúlyba kell hozni a kórokozóknak való kitettség csökkenésével.

ESETTANULMÁNY

AZ EGÉSZSÉGESEBB ÁLLATOKHOZ KAPCSOLÓDÓ ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZKIBOCSÁTÁS

A Száhel-övezet országaiban a szarvasmarha-állományokra vonatkozó állatállomány-adatokon alapuló szimuláció azt mutatta, hogy az állatok egészségének kismértékű javulása a borjak átlagos éves elhullási arányát 15%-ra (20% helyett), a felnőtt szarvasmarhák esetében pedig 5%-ra (7% helyett) csökkentheti, ami 23%-os növekedést eredményezett a felnevelt állatok számában. Ez tehát ugyanannyi hús előállítás mellett a metángáz-kibocsátás 17%-os csökkenését is eredményezné a vizsgált állományokban [17].

Az egészséges haszonállatok társadalmi-kulturális előnyökkel járnak, és hozzájárulnak az emberi és állati jóléthez

Egyes közösségekben az állattenyésztés olyan hagyományos tudás és gyakorlatok összessége, amely a kultúra és az identitás középpontjában áll. Ezek a populációk, különösen az őslakos népek és más régóta letelepedett gazdálkodók, pásztorok vagy halászok közösségei, mélységi tudással rendelkeznek a természet működéséről [18], vagy hagyományos ökológiai ismeretekkel (TEK), amelyeket évezredek alatt alakítottak ki. Ahogyan a pásztorok a gulyájukat, illetve nyájukat

mozgatják, legeltetik, az nemcsak, hogy összeegyeztethető a száraz tájak és hegyvidékek fenntartható használatával, hanem jelentős természetvédelmi haszna is van, különösen az alul- és túllegeltetés megakadályozásával és a legelő gyomnövényeinek, a felhalmozódó fűavarnak, valamint az agresszív terjedő cserjék, nagy termetű kompetitor és tájidegen inváziós fajok célzott eltávolításával, kilegeltetésével [19]. Ezeket a gyakorlatokat és ezen ismeretek átadását azonban komolyan fenyegeti a globalizáció, a gyors urbanizáció és a mezőgazdasági földterületek bővülése, így fokozatosan eltűnnek. Fennmaradásukat részben veszélyezteti az állatbetegségek változó mintája, valamint az állategészségügyi szolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés hiánya, amelyek kulcsfontosságúak az állományok egészségének fenntartható kezelése szempontjából.

Az állatbetegségek járványai a gazdálkodási rendszerek minden típusát érinthetik, és megelőzésük elengedhetetlen ahhoz, hogy csökkenjen az olyan, néha elkerülhetetlen és drasztikus intézkedések szükségessége, mint például a tömeges leölés, amelyek pusztító állatjóléti, környezeti, pszichológiai és gazdasági következményekkel járhatnak. Bizonyos helyzetekben a korai felismeréssel és beavatkozással elkerülhető a nagyszámú beteg vagy elhullott állat biológiai elszigetelésének problémája, mely különös kihívást jelent, ha a kórokozók terjedését vízi környezetben kell megfékezni.

Az állatjólét kérdését [2] valóban jobban integrálni kell a gazdálkodási rendszerekbe, mert a fogyasztókat is egyre inkább aggasztják az állatok tartási körülményei, a hízlalástól a vágásig.

A haszonállatok egészségének megőrzése segít életben tartani az ősi gyakorlatokat és a hagyományos szokások folytatását. Az állatok jólétéről való gondoskodás növeli a közbizalmat és elősegíti a mezőgazdasági ágazatról alkotott pozitív képet.

ESETTANULMÁNY

KELETI MARHAVÉSZ: A BETEGSÉG, AMI EGÉSZEN A FELSZÁMOLÁSÁIG KOMOLY VESZÉLYT JELENTETT AZ ÁLLATTENYÉSZTÉS FENNTARTHATÓSÁGÁRA

A keleti marhavész generációkon keresztül okozott hatalmas állatállomány-vesztéset és gazdasági zavarokat több kontinensen. Az egész állományt megtizedelő, gyorsan terjedő betegség éhínséghez vezetett az afrikai pásztorközösségekben, és akadályozta a mezőgazdasági fejlődést Ázsiában, miközben az állattartástól függő háztartásoknak kellett a betegség élelmezésbiztonságra és megélhetésre gyakorolt hatásának oroszlanrészét viselni.

Az önellátó földművesek számára a szántáshoz szükséges ökrök elvesztése lehetetlenné tette földjeiken a talaj-előkészítést, így ők is éheztek. A betegség jelentősen akadályozta az állatkereskedelmet is, és fenyegetést jelentett a vadonélő állatokra [20].

Az 1920-as belgiumi járvány új lendületet adott a marhavész megfékezésére irányuló közös fellépésnek. Hatalmas gazdasági és társadalmi hatása vezetett a WOAH létrehozásához, amelynek erőfeszítései és a nemzetközi partnerekkel való együttműködés kikövezték az utat a keleti marhavész teljes felszámolásához. Az utolsó esetet 2001-ben jelentették. Ez a figyelemre méltó eredmény azt mutatja, hogy a hatékony járványvédelmi intézkedések, beleértve a tömeges vakcinázási kampányokat, hogyan támogathatják az állattenyésztési ágazat fenntarthatóságát, és hogyan járulnak hozzá az állategészségügyi szakemberek az állati erőforrások támogatásához, valamint a szegénység és az éhezés csökkentéséhez.

A WOAH TEVÉKENYSÉGE

Az állattenyésztés és akvakultúra fenntartható átalakításának támogatása

Napjainkban az állattenyésztés számos kihívással néz szembe, amelyek ugyanolyan sokfélék, mint amilyen sokfélék az állattenyésztési és akvakultúra-rendszerek, valamint a világszerte létező földrajzi kontextusok sokasága. Azok a kihívások, amelyeket a nagy, intenzív gazdálkodási rendszereknek a mérsékelt éghajlaton le kell küzdeniük, sok tekintetben különböznek azoktól, amelyekkel az alacsony és közepes jövedelmű országok kistermelői szembesülnek. Néhány közülük azonban közös: az állatbetegségeknek való kitettség és az állatjóléti [2] megfontolások a gazdasági korlátokkal szemben.

Az állategészségügy és állatjólét a fenntartható állattenyésztés sarokkövei. Éppen ezért a WOAH évek óta azon dolgozik, hogy javítsa az állategészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, és erősítse az állategészségügyi szakemberek és a gazdálkodók közötti kapcsolatokat. Ez utóbbiak az állatbetegségek területén kulcsfontosságú megfigyelők, és az Állat-egészségügyi Szolgálat első kedvezményezettjei is egyben. A WOAH egyik célja, hogy segítsen az országoknak békeidőben megerősíteni állat-egészségügyi rendszereiket, hogy jobban felkészüljenek, amikor egy állat-egészségügyi esemény veszélyt jelent a gazdálkodásra.

Ennek érdekében a Szervezet elősegíti a nemzetközi együttműködést, valamint az ismeretek, tapasztalatok és nézőpontok cseréjét az ágazatok, országok és régiók között, hogy hatékony megoldásokat találjanak a közös fenyegetésekre. A WOAH emellett elősegíti a nemzeti szintű párbeszédet nemzeti küldöttei és megfelelő minisztériumaik, valamint az Állat-egészségügyi Szolgálatok és az állattenyésztésben valamilyen módon érintett különböző kormányzati szervek között, beleértve a környezetvédelemért, mezőgazdaságért, egészségügyért és gazdaságért felelős szereplőket.

Számos kezdeményezése közül a szervezet a legutóbbi, 2023 májusában megtartott általános ülésén összehívott egy globális Állategészségügyi Fórumot, amely innovatív lehetőséget biztosított a madárinfluenza megelőzésére és leküzdésére rendelkezésre álló stratégiák megvitatására és kihívásaira, figyelembe véve a különböző termelési rendszereket és az összes érintett érdekelt fél korlátait, beleértve a magánszektor is. Az ilyen kezdeményezések azt mutatják, hogy a WOAH képes felülvizsgálni stratégiai megközelítéseit annak biztosítása érdekében, hogy azok relevánsak és végrehajthatóak maradjanak globális és helyi szinten.

A WOAH átfogó stratégiákat dolgoz ki számos témában, hogy támogassa a szárazföldi és víziállatok egészségügyi és jóléti kérdéseinek kezelésére irányuló összehangolt erőfeszítéseket, beleértve az antimikrobiális rezisztenciát, az olyan kiemelt állatbetegségeket, mint a kiskérődzők pestise, az afrikai sertéspestis és a ragadós száj- és körömfájás. Végrehajtásuk megkönnyítése érdekében képzési és kapacitásépítési tevékenységeket is javasol. A kompetens, jól felszerelt és strukturált állat-egészségügyi szolgáltatások központi szerepet játszanak abban, hogy az országok készen álljanak a lehetséges egészségügyi veszélyek kezelésére. Az állatorvosi munkaerő központi szerepet játszik az állatbetegségek megfékezésében, valamint a bevált gyakorlatok terjesztésében a mezőgazdasági termelők és a mezőgazdasági ágazat egyéb érdekelt felei felé.

A Szervezet nemzetközi és regionális partnerekkel, valamint különböző területek szakértőivel működik együtt az országokon és ágazatokon belüli és azok közötti többoldalú együttműködések előmozdítása érdekében. Ez kulcsfontosságú egy reális és a helyi viszonyokhoz adaptálható nemzetközi szabályozási keret kialakításához. Tudományos bizonyítékok alapján a WOAH nemzetközi szabványok célja az országok közötti párbeszéd elősegítése, valamint a haszonállatok és termékeik biztonságos tenyésztésének és kereskedelmének biztosítása, hozzájárulva az ellenállóbb tenyésztési rendszerek kialakításához, amelyek integrálják az állatok humánus és etikus kezelését.

Az állategészségügyi és víziállat-egészségügyi szolgáltatóknak más egészségügyi szakemberekkel is együtt kell működniük a One Health megközelítés keretében a zoonózisos betegségek és más egészségügyi kihívások kezelése érdekében, amelyek az állat-ember-környezet határterületén merülnek fel, beleértve azokat is, amelyek az állatállomány vagy a tenyésztett víziállatok és vadonélő állatok közötti interakciókhoz kapcsolódnak.

A gazdaság szintjén a WOAH célja, hogy hozzáférést biztosítson az eredményes, költséghatékony és méltányos állat-egészségügyi szolgáltatásokhoz és gyakorlatokhoz, amelyek csökkentik az állomány mortalitását és megbetegedését, különösen a távoli területeken, ahol az állatorvosi munkaerő korlátozottan elérhető.

Az állatorvosi munkaerő alapvetően hozzájárul azoknak a társadalmi jólétéhez, akiknek megélhetése az állattenyésztéstől függ.

Úton a fenntarthatóbb állattenyésztési rendszerek felé

Az állattenyésztés számos olyan globális kihívás középpontjában áll, amelyek elkerülhetetlenül hatással lesznek számos érdekelt fél jelenlegi gyakorlatára. Az ágazat nagy horderejű és fenntartható átalakítását manapság kulcsfontosságúnak tekintik, nemcsak az élelmezésbiztonság javítása, hanem a jelenlegi módszerekkel kapcsolatos számos aggály kezelése és az állattenyésztés jövő generációk számára történő védelmének érdekében is. A cél a gyakorlatok alapvető fejlesztése és relevanciájuk megkérdőjelezése, ahelyett, hogy ad hoc jelleggel válaszolnának a visszatérő kihívásokra.

Több állatot kell nevelnünk, hogy tápláljuk a bolygót, vagy olyan alternatív gazdálkodási rendszerek kifejlesztésére kell törekednünk, amelyek alacsonyabb környezeti hatással és gyorsabb növekedéssel járnak? Hogyan befolyásolják a betegségek terjedésének mintázatait a gazdálkodási rendszerek átalakulásai és a jelenlegi globális kihívások, például az éghajlatváltozás vagy az antimikrobiális rezisztencia? Számos alapvető kérdést kell felmérni, még akkor is, ha ezek túlmutatnak az eddig elsajátított elveken. Nem szabad elfelejteni, hogy a világot érintő változások összetettsége tele van bizonytalansággal. Olyan gazdálkodási rendszereket kell kiépíteni, amelyek ellenállóak a kiszámíthatatlan eseményekkel szemben és alkalmazkodnak az esetleges zavarokhoz és vészhelyzetekhez, ugyanakkor hatékonyak, táplálkozási szempontból megfelelőek, környezetbarátok és elősegítik mind az állatok, mind a közösségek jólétét.

E problémák hatékony kezelése több ágazat – köztük az állategészségügyi ágazat – bevonását igényli, és csak új megoldásokat hozó innovatív gondolkodással érhető el. Nagyszámú és változatos területeken van szükség innovációra és alternatív állat-egészségügyi gyakorlatokra. Ezek különösen a következőket foglalják magukban: jobb és bizonyítékokon alapuló betegségmegelőzés, magas színvonalú képzéshez való hozzáférés, a jelenlegi gazdálkodási modellek adaptációval történő átalakítása.

E mélyreható változások elindítása a fenntarthatóbb állattenyésztési rendszerek irányába sokoldalú megközelítést igényel, amely magában foglalja a szakpolitikákat, az érdekelt felek együttműködését, valamint a tudás- és tapasztalatcserét.

Míg a konkrét szakpolitikák és stratégiák országonként és régióként eltérőek lesznek, a fenntartható gazdálkodási rendszerek megvalósítása szempontjából központi jelentőségű a döntéshozók elkötelezettsége az állategészségügy és az állatjólét javítása és az abba való befektetés mellett.

A kormányoknak jobban fel kell ismerniük a szükséges változtatásokat, hogy támogassák az érintett ágazatok és minisztériumok közötti nyílt párbeszédet, ösztönözzék a nemzeti, regionális és globális szintű partnerségek létrehozását, és megfelelő politikákkal támogassák a hatékony válaszadást.

A köz- és magánszféra közötti partnerségek (PPP) létrehozása számos területen hozzáadott értéket jelenthet mind a közszféra számára, feladatainak hatékonyabb ellátásában, mind pedig a magánszektor számára a jobb, fenntarthatóbb vállalkozás feltételeinek megteremtésével. A PPP-k már sikeresnek bizonyultak például az oltási kampányok vagy az antimikrobiális rezisztencia leküzdésére irányuló kezdeményezések megvalósításában. Egyelőre kevés ilyen partnerséget használnak ki teljes mértékben az állat-egészségügyi ágazatban, mégis át tudják alakítani a fenntarthatóbb gazdálkodási rendszerek fejlesztését, különösen a jobb betegségmegelőzési és -ellenőrzési programok révén.

A javuló állategészségügy és -jólét együttes hatása nemcsak az állattenyésztési és akvakultúra ágazatokban vezet fenntarthatóbb világhoz, hanem ezeken túlmutatóan is. Messzemenő pozitív hatásai vannak az emberi egészségre, a környezetvédelemre, a közösségek gazdasági jólétére és számos más Fenntartható Fejlődési Célra (SDG).

Az állategészségügy és állatjólét előmozdítása és az abba való befektetés szerves részét képezi a fenntarthatóbb gazdálkodási rendszerek létrehozására irányuló erőfeszítéseknek. A nagyobb termelékenységre való törekvésnek csak akkor van értelme, ha ezek a rendszerek tiszteletben tartják a természeti erőforrások, a környezet, valamint az állatok egészségének és jólétének védelmét. Az állat-egészségügyi szolgálatok kulcsfontosságú szereplők ezen a területen, ezért hangot kell adniuk a nemzetközi platformokon ebben a kérdésben.

Hivatkozások

1. FAO (2022). The State of World Fisheries and Aquaculture.
 2. WOAH (2024). Animal welfare: a vital asset for a more sustainable world. Paris, 8 pp. doi.org/10.20506/woah.3440.
 3. FAO (2023). Achieving SDG2 without breaching the 1.5C threshold: A global roadmap.
 4. Worldfish (2020). Aquatic Foods for Healthy People and Planet. 2030 Research and Innovation Strategy. WorldFish.
 5. FAO (2023). Sustainable livestock transformation - A vision for FAO's work on animal production and health. Rome. doi.org/10.4060/cc7474en.
 6. Pradère J.-P. (2017). Impact of animal health programmes on poverty reduction and sustainable livestock development. Rev. Sci. Tech. WOAH, 36(1).
 7. Capper, J.L. (2023). The impact of controlling diseases of significant global importance on greenhouse gas emissions from livestock production. One Health Outlook 5(17). doi.org/10.1186/s42522-023-00089-y.
 8. UN Women (2020). Empowering Women through Oceans Conservation.
 9. Herrero M., Grace D., Njuki J., Johnson N., Enahoro D., Silvestri S. & Runo M.C. (2013). The roles of livestock in developing countries. Animal, 7(s1), 3-18. doi:10.1017/S1751731112001954.
 10. Ashley S., Holden S. & Bazeley P. (1999). Livestock in poverty-focused development. Livestock in Development, Crewkerne, United Kingdom.
 11. Baltenweck I, Enahoro D, Frija A, Tarawali S. Why Is Production of Animal Source Foods Important for Economic Development in Africa and Asia? Anim Front. 2020 Oct 30;10(4):22-29. doi: 10.1093/af/vfaa036.
 12. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2022). The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. Rome, FAO. doi.org/10.4060/cc0639en.
 13. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2021). Zoonotic diseases. CDC, Atlanta, USA.
 14. FAO (2020). Innovative Pastoralism. Achieving productivity and sustainability for food security.
 15. Beal T., Gardner C.D., Herrero M., Iannotti L.L., Merbold L., Nordhagen S., Mottet A. (2023). Friend or foe? The role of animal-source foods in healthy and environmentally sustainable diets. J. Nutr., 153(2), 409-25, doi: 10.1016/j.tjn.2022.10.016.
 16. World Economic Forum (2019). Meat: The Future Series. Alternative Proteins.
 17. Pradère J.-P. (2015). Santé animale et gains de productivité réduisent les impacts de l'élevage sur le changement climatique. Bull. Acad. Vét. Fr., 168(2), 123-32.
 18. Molnár Zs., Babai D. (2021). Inviting ecologists to delve deeper into traditional ecological knowledge. Trend Ecol. Evol. 36(8), 679-90. doi.org/10.1016/j.tree.2021.04.006.
 19. Molnár Z., Kelemen A., Kun R., et al. Knowledge co-production with traditional herders on cattle grazing behaviour for better management of species-rich grasslands. J Appl Ecol.; 57(9):1677-87. doi.org/10.1111/1365-2664.13664.
 20. Taylor W.E., Gibbs E.P.J., Bandyopadhyay S.K., Pastoret P-P., Atang P. (2022). Rinderpest and its eradication. Paris, WOAH and FAO, 816 pp. doi.org/10.20506/9789295115606.
-

Az eredeti dokumentum a WOAH tulajdona, az alábbi webcímeiken elérhető angol nyelven:

<https://www.woah.org/app/uploads/2024/01/en-woah-saf-vision-paper-final.pdf>

Animal health and welfare: cornerstones of sustainable animal farming. Paris, 12 pp. <https://doi.org/10.20506/woah.3459>. Licence: CC BY-SA 3.0 IGO.

Az eredeti, angol nyelvű kiadvány itt érhető el:

<https://www.woah.org/app/uploads/2024/01/en-woah-saf-vision-paper-final.pdf>

IMPRESSZUM

Felelős kiadó: Gyórfy Balázs elnök, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Szerzők: ÁLLAT-EGÉSZSÉGÜGYI VILÁGSZERVEZET(WOAH)
Szerkesztő: Pető Krisztina
Magyar nyelvre fordította: Pető Krisztina
Kreatív vezető: Nagy-Nizák Júlia
Tördelő: Horváth Győző
Kiadja: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara - minden jog fenntartva
Kiadás éve: 2024.